

- 1 ונמצא, שכאשר ה"אחרון שבישראל" הגיע לביתו בנהר פרת - אזי נפעל ישובה של כל ארץ ישראל
2 בשלימות ("כל יושביה עליה").
- 3 ומובן, עד כמה נוגע וחשוב ישובה של ארץ ישראל - כמו שכתוב⁴⁴ "לא אגרשנו מפניך בשנה אחת
4 פן תהיה הארץ שממה ורבה עליך חית השדה (אלא) מעט מעט אגרשנו מפניך עד אשר תפרה ונחלת
5 את הארץ":
- 6 אף-על-פי שמדובר אודות גוים שאודותם היה הציווי "לא תחיה כל נשמה"⁴⁵, מכל-מקום סיבב
7 הקב"ה את הסיבות שישבו בארץ ישראל במשך שבע שנים נוספות (שבע שכבשו), וכל זה למה - "פן
8 תהיה הארץ שממה".
- 9 ומזה מובן עד כמה נוגע וחשוב הענין דישוב הארץ - שלצורך זה היה כדאי שאפילו גוים, שחייבים
10 להשמידם, ישבו בארץ במשך זמן ארוך, שבע שנים!
- 11 ואם-כן הרי קל-וחומר בן-בנו של קל-וחומר בנוגע לישובה של ארץ ישראל על-ידי בני ישראל!
12 ועל-פי-זה מובן שחזרתו של ה"אחרון שבישראל לנהר פרת" לשבת על אדמתו - נוגעת לשלימותה של
13 ארץ ישראל כולה, כולל - ירושלים (ובמילא) - שלימותם של כל בני ישראל, כולל היהודים שדרים
14 (בירושלים). שכן, הענין ד"כל יושביה עליה" נשלם כאשר גם ה"אחרון שבישראל" חזר לביתו אשר
15 במקום הכי רחוק מירושלים, נהר פרת.
- 16 ט. ביאור הענין בעבודת האדם:
- 17 בנוגע לדירת האדם כפשוטה - ישנו חילוק בין החדר שבו לומד תורה, לחדר שבו אוכל ושותה או
18 החדר שבו ישן, אבל אף-על-פי-כן שלימות הדירה היא - כאשר ישנם כל חלקי הדירה, ועד כדי כך,
19 שלימות הדירה תלויה גם בכך שישנו שם חדר הפטור ממזוזה, שגם הוא חלק מהדירה כולה, ולא עוד
20 אלא שנקרא בשם "בית" ["בית הכסא"], ועל-ידו נפעלת שלימות בכל הדירה כולה. ולא עוד אלא
21 שעל-ידי-זה נפעלת שלימות בכל העיר כולה - שהרי עיר שאין בה בית הכסא אסור לדור בה⁴⁶.
- 22 ודוגמתו בנמשל: ישנם אמנם חילוקי דרגות באופן העבודה בין היהודים הנמצאים בירושלים ליהודים
23 הנמצאים בשאר חלקי ארץ ישראל, עד ל"אחרון שבישראל" הנמצא בנהר פרת - אבל אף-על-פי-כן כדי
24 שתהיה שלימות העבודה דכללות עם ישראל, שלימות הדירה לעצמותו יתברך, דרושים כל אופני העבודה
25 דכל בני ישראל, הן העבודה בקו ד"עשה טוב", והן העבודה בקו ד"סור מרע" באופן של דחיה, וכיוצא
26 בזה בנוגע לשאר החילוקים באופני העבודה.
- 27 ויתירה מזו:
- 28 חילוקי הדרגות שבחלקי הדירה אינם אלא בנוגע להשתמשות של האדם בדירה, אבל בנוגע לענין
29 הבעלות - הרי בעלותו של האדם היא בכל חלקי הדירה בשוה ממש.
- 30 וכמו-כן בנוגע להמבואר בחסידות⁴⁷ אודות הקשר של הבית והדירה עם עצם מציאותו של האדם
31 הדר בדירה, שבה מתגלה עצמותו של האדם כו' - הרי ענין זה הוא בכל חלקי הדירה בשוה.
- 32 ועל-דרך-זה מובן גם בנמשל - שלא זו בלבד שזקוקים לכל אופני העבודה דכל בני ישראל כדי
33 שתושלם הדירה לעצמותו יתברך, אלא עוד זאת, שעיקר ענין הדירה - בעלותו והתגלות עצמותו של
34 הדר בדירה (הקב"ה), ישנו בכל חלקי הדירה (כל אופני העבודה) בשוה.
- 35 י. על-פי-זה יובן שהעילוי דשבעה בחשון שייך לכל ישראל - גם אלו שהגיעו לבתיהם מיד לאחר
36 הרגל, וגם אלו שנשארו בירושלים:

(46) סנהדרין יז, סע"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ד.

(44) משפטים כג, כט-ל.

(47) המשך תרס"ו בתחלתו (ס"ע ג). שם ס"ע שנה. ובכ"מ.

(45) שופטים כ, טז.